

REDAKTØREN HAR ORDET

I 2016 ble det publisert flere nye retningslinjer fra European Society of Cardiology. Som vanlig har kvalitetsutvalget til NCS tatt ansvar for en vurdering av disse. Det presenteres i dette nummeret av *Hjerteforum*. Her er det nyttige oppsummeringer og synspunkter. Anbefalt lesning!

Lars Gullestad og Odd

Geiran presenterer en oversiktsartikkel om revaskularisering av stabile koronarpasienter med høy risiko. Forfatterne fremholder at metaanalyser av randomiserte kliniske studier viser en tendens til gevinst mht. nye hendelser, inkludert død, ved bypasskirurgi. Dette fremkommer ikke minst ved lengre tids oppfølging og først og fremst avansert trekarsykdom. Store propensity-justerte observasjonsstudier tyder på det samme, både internasjonale og nasjonale. Dette inkluderte en observasjonsstudie fra LHL-klinikkene Feiring på 22.880 pasienter. Det kan høres ut som gammel kunnskap, men viktig å få frem i vår PCI-æra. Fordelen ved bypasskirurgi virker å være større jo mer avansert eller kompleks sykdommen er. Forfatterne påpeker viktigheten av god objektiv informasjon til pasientene, slik at de får et rimelig grunnlag til å fatte behandlingsvalg. De påpeker at det kan være forbedringspotensial her.

Jostein Grimsmo har vurdert dokumentasjonen rundt bruk av vaskulær ultralyd ved diagnostisering og oppfølging av torakale aortaaneurismer hos yngre personer med systemiske bindevevssykdommer. Transtorakal ekkokardiografi er den enkleste og viktigste metoden for å kartlegge aortaklaffen og aortaroten ved torakale aortaaneurismer. Forfatteren påpeker imidlertid at redusert innsyn, lite øvet operatør og mangel på mistanke om aneurisme bidrar til å gjøre metoden usikker. I øvede hender har

transøsofagusekkokardiografi like god sensitivitet og spesifisitet som CT-undersøkelse. Grimsmo konkluderer med at CT eller MR er viktig i oppfølgingen av disse pasientene og gir nærmere råd omkring dette.

Christian Iber Larsen minner om at

resultatene fra store randomiserte studier har vist at risiko for alvorlig blødning er lik eller lavere ved bruk av de nye ikke-vitamin K-avhengige antikoagulasjonsmidlene (NOAK-ene) sammenlignet med warfarin. Risikoen for gastrointestinal blødning var i disse studiene noe høyere ved bruk av enkelte NOAK. Risiko for intrakraniell blødning var lavere ved bruk av alle. Larsen

har foretatt en gjennomgang av studier som ser på blødningsrisiko blant pasienter med atrieflimmer i *vanlig klinisk praksis*. Vi presenterer dette. Han konkluderer med at resultatene fra de randomiserte studiene gjenspeiles i klinisk praksis for dabigatran, rivaroksaban og apiksaban sammenliknet med warfarin. Mer forskning trengs for å se om det samme gjelder for edoksaban.

I dette nummeret presenterer og kommenterer Torkel Steen og Eivind Platou norsk pacemaker- og ICD-statistikk for 2016. Sett over en lenger periode legges det stadig inn flere pacemakere og ICD-er i Norge i forhold til folketallet. De europeiske tallene som gjengis er fra 2015. Når det gjelder ICD-implantasjoner, er vi på europeisk 2. plass, men langt bak Tyskland. Både for vanlige pacemakere og resynkroniseringspacemakere (CRT) ligger vi på 13. plass, med en implantasjonsfrekvens i forhold til innbyggertall veldig nær den svenske.

Det var uvanlig sparsomt norsk deltagelse på kongressen til American College of Cardiology i mars i år. Vi håper at desto flere har nytte av referatene vi presenterer derfra.

God lesning!

Olaf Rødevand

